

Organisatie van de
Verenigde Naties
voor Onderwijs,
Wetenschap en Cultuur

Vlaamse
UNESCO
Commissie

Unesco in Vlaanderen

Voorwoord

Unesco is de organisatie van de Verenigde Naties die zich inzet voor Onderwijs, Wetenschap en Cultuur met als doel 'vrede bouwen in de hoofden van mensen'.

Het imposante hoofdkwartier van Unesco mag dan wel in Parijs staan, toch is Unesco wereldwijd in veel vormen zichtbaar terug te vinden in tal van programma's, erkenningen en activiteiten die de diverse gebieden van de organisatie bestrijken.

Met deze publicatie laten we u kennis maken met de aanwezigheid van Unesco in Vlaanderen. Dat is veel meer dan het gekende 'Werelderfgoed'.

De Vlaamse Unesco Commissie wil zo goed mogelijk informeren en adviseren over Unesco-zaken die Vlaanderen aangaan. Tegelijk bevorderen we samenwerking om de vredesmissie van Unesco lokaal te helpen realiseren. Voor vragen over Unesco en de betrokkenheid met Vlaanderen kan u steeds bij ons terecht.

Ik wens u een inspirerende ontdekkingsstocht aan de hand van de brochure.

Marc Vervenne

Voorzitter Vlaamse Unesco Commissie
Ere-Rector KU Leuven, President Groot
Begijnhof Leuven

Het coverbeeld zet de garnaalvisser te paard in Oostduinkerke in de kijker. Deze traditie werd in 2013 erkend op de Unesco Representatieve Lijst voor het borgen van het immaterieel cultureel erfgoed van de Mensheid. Het is zo één van de talrijke Unesco-erkenningen van erfgoed in Vlaanderen.

Bij het erfgoed van de garnaalvisser te paard gaat het niet alleen om vakmanschap, maar ook om de kennis van de natuur, de getijden van de Noordzee, de omgang met de Brabantse trekpaarden, de duurzame visvangst en bereiding van garnalen en het ontwikkelen van duurzaam toerisme.

We zien daarbij ook hoe een kind ondertussen gefascineerd toekijkt, exploreert en nieuwe dingen opsteekt. En het toont ons de intense interactie van de mens met de zee en het landschap. Wist je bijvoorbeeld dat Vlaanderen een speler van wereldformaat is in de context van de oceanografische programma's van Unesco?

Elk op hun beurt zijn dit thema's waarrond we in Vlaanderen dag in dag uit rond Unesco-thema's in de weer zijn: cultuur en erfgoed, onderwijs en leren, wetenschap en onderzoek, media en communicatie...

We laten je in deze brochure graag een duik nemen in de variatie aan Unesco-activiteit die Vlaanderen rijk is!

Jorijn Neyrinck

Vice-Voorzitter Vlaamse Unesco Commissie

Coördinator Werkplaats Immaterieel Erfgoed

Meer dan

30

Unesco-scholen

8

praktijken op de Representatieve Lijst voor
Immaterieel Cultureel Erfgoed

7

Unesco-leerstoelen
aan Vlaamse universiteiten
en hogescholen

6

erkenningen op de Werelderfgoedlijst in Vlaanderen
waaronder

Belforten

Begijnhoven

Brugge

Plantin-
Moretus

Zoniënwood

Huis Guiette
Le Corbusier

3

archieven

bij Unesco's register
'Memory of the World'

2

creatieve steden
Gent – muziek
Kortrijk – design

1

projectkantoor

voor oceanen-onderzoek

Werelderfgoed, Biosfeergebieden en Geoparken

Brugse binnenstad en belfort

Organisatie van de
Verenigde Naties
voor Onderwijs,
Wetenschap en Cultuur

Werelderfgoed
in Vlaanderen,
België

Werelderfgoed

Unesco's Werelderfgoed-conventie uit 1972 geeft het kader om uitzonderlijke culturele en natuurlijke sites als Werelderfgoed te erkennen en te beschermen. Men beoordeelt een plaats op basis van een reeks criteria voor de authenticiteit, de integriteit, de beschermings- en beheersmaatregelen, en bovenal de uitzonderlijke universele waarde. Intussen staan er meer dan 1100 sites op de Werelderfgoedlijst, waaronder ook zes in Vlaanderen. Een Werelderfgoed kan uit één individueel object bestaan (bv. het Vrijheidsbeeld in New York), maar kan ook een serie van zelfs meerdere honderden aparte gebouwen of sites omvatten (bv. de pelgrimsroute naar Santiago de Compostella in Spanje). Eenzelfde Werelderfgoed kan ook in meerdere landen liggen (bv. de Waddenzee, die zich uitstrekt over Nederland, Duitsland en Denemarken).

Mechelse Sint-Romboutskathedraal met één van de 26 Vlaamse belfortorens

Werelderfgoed in Vlaanderen

Begijnenvaerdt Brugge

Begijnhoven

In 1998 zijn 13 Vlaamse begijnhoven in Brugge, Dendermonde, Diest, Gent, Hoogstraten, Kortrijk, Leuven, Lier, Mechelen, Sint-Amandsberg, Sint-Truiden, Tongeren en Turnhout als Werelderfgoed erkend. De begijnhoven zijn opgericht vanaf de 13^e eeuw, voor vrouwen die 'samen in afzondering' een godvruchtig leven wilden leiden zonder een kloostergelofte af te leggen. Ze bloeiden vooral in de Lage Landen. Begijnhoven vormen vandaag nog altijd vaak eilandjes in het stedelijke weefsel, die getuigen van de fascinerende traditie van de begijnen.

Belforten

In totaal zijn er 55 belforten in België en Noord-Frankrijk erkend als Werelderfgoed, waarvan er zich maar liefst 26 belforten in Vlaanderen bevinden. Het gaat daarbij zowel om de typische belfortorens zoals in

Gent, als ook om stadhuizen met een belfort zoals in Sint-Truiden of kerktorens die dienst deden als belfort zoals de Mechelse Sint-Romboutstoren. Belforten zijn uniek omdat ze de macht en rijkdom symboliseren van de steden in onze contreien, waar elders in Europa torens vaak de macht van de adel of de kerk toonden.

Brugge

De Brugse binnenstad is een mooi voorbeeld van een historisch handelscentrum dat haar kenmerkende aanleg en architectuur uit Middeleeuwse en latere perioden heeft behouden. Ook het feit dat Brugge mee de geboorteplaats was van de Vlaamse primitieven heeft een belangrijke rol gespeeld bij haar Werelderfgoed-erkenning. De West-Vlaamse hoofdplaats telt bovendien ook een beghijnhof en een belfort wat het maakt tot een Werelderfgoed-stad bij uitstek.

Woning Guiette - Le Corbusier

De woning met atelier van kunstenaar René Guiette in Antwerpen uit 1926 is bij het grote publiek minder gekend. Ze maakt deel uit van de serie van 17 werken van de toonaangevende modernistische Frans-Zwitserse architect Le Corbusier, dat als transnationaal Werelderfgoed is erkend. Naast de woning Guiette gaat het om bouwwerken in Argentinië, Duitsland, Frankrijk, India, Japan en Zwitserland.

Woning Guiette

Zoniënwood

Het Vlaamse bosreservaat Joseph Zwaenepoel maakt samen met telkens twee bosreservaten in het Waalse en Brusselse stuk van het Zoniënwood deel uit van de Werelderfgoedserie 'Oerbeukenbossen en oude beukenbossen van de Karpaten en andere regio's in Europa'. Naast de vijf Belgische onderdelen gaat het nog over een zeventigtal bossen en wouden in elf andere landen, van het Noorden van Duitsland tot het uiterste zuiden van Italië, en van de noordkust van Spanje tot het hart van Oekraïne. Sinds mei 2020 nemen de drie Belgische Gewesten via Stichting Zoniënwood de coördinatie op zich tussen de twaalf betrokken landen, met oog op het verbeteren en beschermen van dit Werelderfgoed, met afspraken over beheer van de bufferzones, de monitoring, en gezamenlijke projecten.

Plantin-Moretus Complex

De vroegere zetel van de drukkerij en uitgeverij die in de 16de eeuw werd opgericht door Christoffel Plantin, die mee aan de basis lag van het ontstaan en de verspreiding van de boekdrukkunst. Het museum bevat een grote collectie oude drukapparatuur, met bijvoorbeeld de twee oudste nog bewaarde drukpersen ter wereld. Ook de uitgebreide historische bibliotheek en de kunstcollectie van Christoffel Plantin en de familie Moretus, die de drukkerij verderzette, zijn nog bewaard. De bedrijfsarchieven van de Officina Plantiniana, zoals de drukkerij en uitgeverij bekend stonden, zijn bovendien ook ingeschreven als Unesco Memory of the World.

© Onze-Lieve-Vrouwekerk / Kris Vandevorst

Zoniënwood

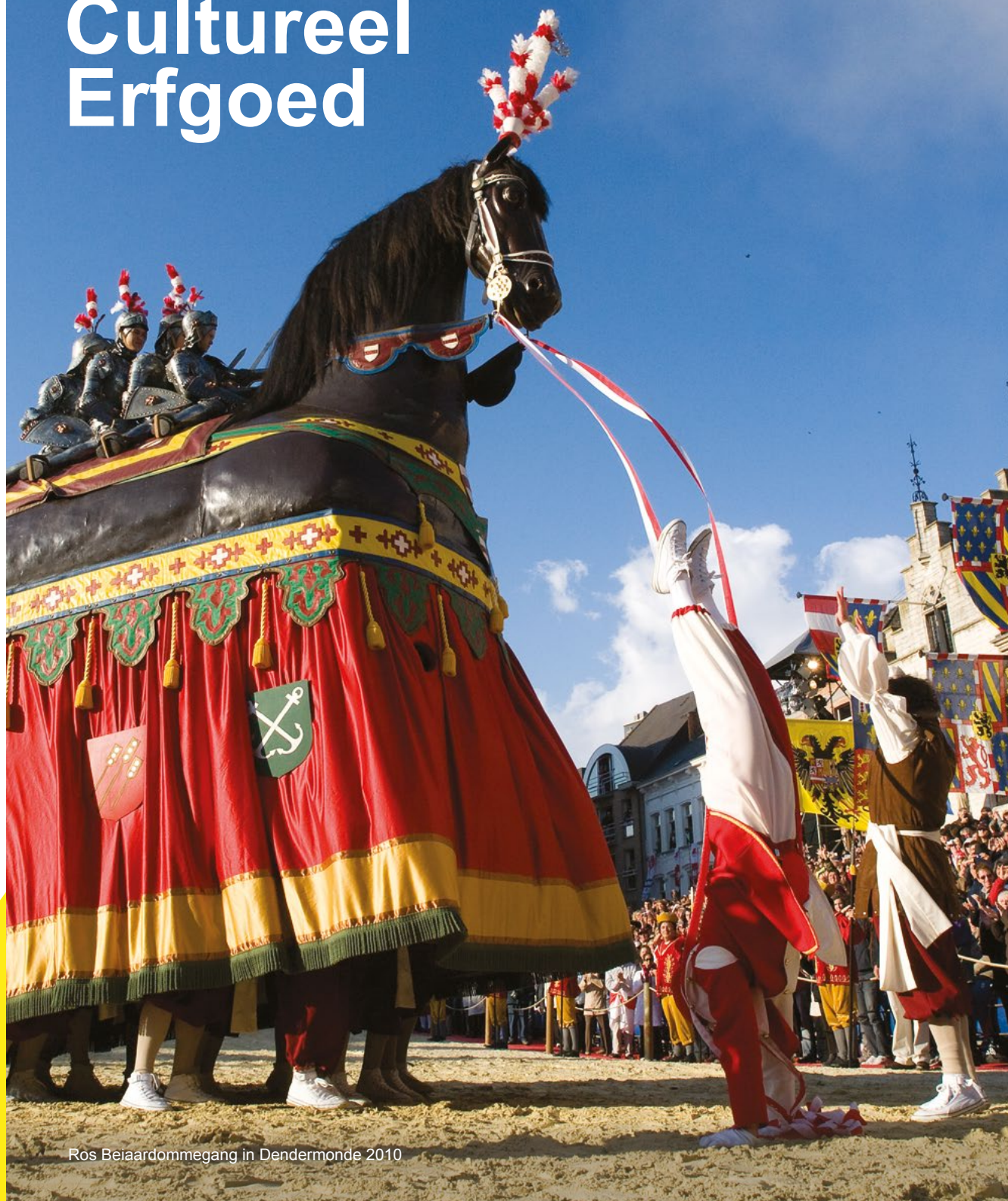
Nog meer Werelderfgoed in België

België telt in totaal 13 inschrijvingen op de Werelderfgoedlijst. Naast de Brusselse Grote Markt (1998) zijn in het hoofdstedelijk gewest ook nog de voornaamste stadswoningen van Victor Horta (2000) en het Stocletpaleis (2009) als Werelderfgoed erkend. In Wallonië vindt men de scheepsliften van het Canal du Centre (1998) en de voornaamste mijnsites (2012) uit de industriële revolutie als Werelderfgoed, evenals de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal van Doornik (2000) en de neolithische vuursteenmijnen van Spiennes (2000).

Biosfeergebieden en Geoparken

Naast Werelderfgoed heeft Unesco ook andere erkenningen voor waardevolle landschappen en natuurgebieden. Zo bestaan er Geoparken voor plaatsen met bijzonder geologische erfgoed en Biosfeergebieden waarbij aandacht gaat naar biodiversiteit en ecosystemen. Duurzame ontwikkeling en lokale betrokkenheid staan voor beiden telkens centraal. Momenteel zijn er nog geen te vinden in Vlaanderen, maar er zijn wel twee grensoverschrijdende kandidaturen met Nederland op komst met het Geopark Schelde Delta en het Biosfeergebied Kempen~Broek.

Immaterieel Cultureel Erfgoed

Ros Beiaardommegang in Dendermonde 2010

Unesco's Conventie voor Immaterieel Cultureel Erfgoed van 2003 geeft het kader om de toekomst te verzekeren van levend erfgoed: vakmanschap, tradities en rituelen die van generatie op generatie worden doorgegeven. De 2003 Conventie is het meest gekend voor de Representatieve Lijst van het Immaterieel Cultureel Erfgoed van de Mensheid die is opgezet voor een grotere zichtbaarheid en bewustzijn, met een weerspiegeling van wereldwijde culturele diversiteit. Daarnaast is er de 'Lijst voor Dringende Borging' voor erfgoed waarvan het voortbestaan bedreigd is, en het 'Register van Goede Borgingspraktijken'. In 2020 staan 463 inschrijvingen op de Representatieve Lijst. Het gaat vaak om erfgoed van een lokale gemeenschap, maar soms kan het ook gaan over een traditie uit verschillende landen.

Immaterieel Cultureel Erfgoed van de Mensheid in Vlaanderen

Reuzen- en Drakenoptochten

Negen bijzondere optochten in Belgische en Franse steden zijn in 2008 samen ingeschreven op Unesco's Representatieve Lijst. Het gaat telkens om traditionele stoeten met grote beeltenissen van reuzen, dieren of draken, als symbolen van de lokale identiteit. In de optocht zijn er vaak referenties naar de geschiedenis of de legendes over de stad. Het gaat o.a. over de tienjaarlijkse Ros Beiaardomweg in Dendermonde, en de Ommegang in Mechelen, die de hanswijkcavalcade volgt om de 25 jaar.

Heilig Bloedprocessie in Brugge

Op Hemelvaartsdag trekt al sinds de 13^e eeuw in Brugge de Heilig Bloedprocessie door de straten. Honderden deelnemers vertolken taferelen uit de bijbel, de Brugse geschiedenis en de verering van de relikwie van het Heilig Bloed, met straattoneel, zang, dans en muziek. De Heilig Bloedprocessie groeide uit tot een topevenement dat meer dan 30.000 toeschouwers trekt, voor wat ook 'Brugges mooiste dag' wordt genoemd.

Jaartallevan Leuven 2010

Houtem Jaarmarkt

In het Oost-Vlaamse dorp Sint-Lievens-Houtem vindt jaarlijks een grote winterjaarmarkt plaats op 11 en 12 november, die start met een historische stoet rond de legende van de Heilige Livinus (Sint-Lieven). Honderden marktkramers strijken er neer om paarden en koeien te laten keuren en te verhandelen met traditionele handenklap. Tijdens die twee dagen stellen ook inwoners hun huizen open als café of eetplaats voor de duizenden bezoekers. De Unesco-erkenning sinds 2010 sterkt de jaarmarkt als een platform voor het bewaren van de plattelandseconomie en het erfgoed dat eraan verbonden is.

Krakelingenfeest en Tonnekensbrand

De voorlaatste zondag vóór de eerste maandag van maart viert Geraardsbergen het einde van de winter met een dubbelfeest. 's Namiddags vertrekt een stoet naar de Oudenberg, waar een mensenmassa klaar staat om zoveel mogelijk 'krakelingen' –

harde ringvormige broodjes – te vangen. Eén specifiek broodje bevat immers een briefje waarmee je de 'gouden krakeling' wint, een uniek juweel. De notabelen drinken bovenop de Oudenberg uit een eeuwenoude zilveren coupe een slok wijn met een levend visje. 's Avonds gaat er dan de Tonnekensbrand door. De aanwezige menigte brengt het vuur nadien met fakkels naar het stadscentrum.

Jaartallevan van Leuven

Het Jaartallenleven van Leuven is een uitvoerig overgangsrutueel om de 50ste verjaardag te vieren. Mannen met hetzelfde geboortjaar verenigen zich vanaf hun veertigste levensjaar. Vanaf dan organiseren ze als groep tien jaar lang verschillende activiteiten om uiteindelijk hun 50ste verjaardag samen te vieren. Elk jaartal heeft meestal een eigen kostuum, een eigen schild en een eigen vlag om zich te onderscheiden. Dit rituele proces brengt vriendschappen voort en draagt bij tot onderlinge samenhang in Leuven.

Garnaalvisserij te paard

Twee maal per week – behalve in de wintermaanden – gaan in Oostduinkerke vissers te paard uit om garnalen te vangen: anderhalf uur voor tot anderhalf uur na laagtij. De Brabantse trekpaarden stappen tot borsthoogte in de branding om een net met planken en ketting voort te slepen dat de Noordzeegarnalen opvangt. Hoewel er maar een handvol garnaalvissers zijn, maakt deze ambachtelijke vaardigheid sterk deel uit van de lokale identiteit en worden de handen in elkaar geslagen om de traditie verder te zetten.

Valkerij

Valkerij is de kunst om met een afgerichte roofvogel te jagen. De kennis en ervaring die nodig zijn om de vogels op zo'n manier te trainen wordt al eeuwenlang doorgegeven. Het hoogtepunt van de valkerij in onze contreien was tijdens de Bourgondische periode. Maar sinds enkele decennia is er voor de valkerij weer groeiende interesse

in combinatie met toegenomen natuurzorg en kweekprogramma's voor roofvogels. De praktijk is in 2016 vanuit samenwerking van een hele rist landen op de Unesco-lijst geplaatst.

Biercultuur in België

De Belgische biercultuur is in 2016 door Unesco erkend als Immaterieel Cultureel Erfgoed en omvat de diversiteit aan biersoorten, brouwwijzen, brouwerijen en opleidingen, en de verbindende rol die bier speelt in onze samenleving. In brouwerijen geven brouwmeesters de kunst van het bier brouwen door aan jongere generaties. Maar de waardering voor de biercultuur wordt ook beleefd en doorgegeven op café en restaurant, thuis, in brouwerijbezoeken, biermusea, en bierfestivals. Het Observatorium voor de Belgische Biercultuur fungeert als overlegplatform voor de betrokkenen rond de Belgische biercultuur.

© Mito Proff

Brouwerij Westmalle

Goede Borgingspraktijken

Beiaardspel

Ludodiversiteit

betekent zoveel als diversiteit aan sport, spel en beweging. Het Sportimonium -sportmuseum en documentatiecentrum in Hofstade-Zemst - nam het voortouw om tradities rond volksspelen in Vlaanderen levend te houden. Het gaat over meer dan 20 traditionele sporten, waaronder schiet-, bol-, werp- en balspelen. De borgingsacties omvatten documentatie en onderzoek, educatief materiaal, demonstraties, een uitleendienst van traditionele spelen en een volkssportentuin. Hun volgehouden inzet kan als voorbeeld voor anderen dienen en werd bekroond met een inschrijving op Unesco's Register van Goede Praktijken rond het Borgen van Immaterieel Cultureel Erfgoed in 2011.

Beiaardcultuur

De beiaardkunst, het musiceren op torenklokken via stokkenklavieren, is een eeuwenoude muzikale traditie die typerend is voor de Lage Landen. De Unesco-erkenning voor de beiaardcultuur in 2014 was een extra opsteker voor de inspanningen van de beiaardgemeenschap die op tal van creatieve en doorgedreven manieren samenwerkt om een duurzame toekomst voor deze publieke muzikale praktijk te verzekeren. Het gaat daarbij om de kennis en kunde van de beiaardiers, het wijzigende repertoire, de traditie van marktbespelingen en zomeravondconcerten, opleidingen, de restauratie en onderhoud van historische beiaarden en de promotie ervan. Het 'Belgian Carillon Heritage Committee' brengt de voornaamste betrokkenen samen rond het borgen van de beiaardcultuur.

Nog méér Unesco Immaterieel Cultureel Erfgoed in België

België telt in totaal 11 inschrijvingen op de representatieve lijst met de Brusselse Ommegang als meest recente toevoeging in 2019. Daarvoor stonden er ook al twee tradities uit Wallonië vermeld met de Marsen tussen Samber en Maas en het Carnaval van Binche. Ook het Carnaval van Aalst stond tot eind 2019 op de Representatieve Lijst, maar na aanhoudende controverse is die jaarlijkse feesttraditie van de lijst geschrapt. Tot slot dragen ook een tiental erfgoedorganisaties uit Vlaanderen de erkenning als 'UNESCO geaccrediteerde NGO' om in het kader van de Conventie adviserende diensten te verlenen.

Wereldgeheugen

Naast onroerend en immaterieel erfgoed, heeft Unesco ook aandacht voor documentair erfgoed, met het 'Memory of the World' programma en het register voor archiefstukken die beschouwd worden als onschatbaar voor het geheugen van de mensheid. Voor Vlaanderen staan de bedrijfsarchieven van Plantin-Moretus, de archieven van de Antwerpse insolvente boedelkamer en het Leuvense universiteitsarchief op het register.

Creative Steden

In 2004 lanceerde Unesco het netwerk van Creatieve Steden om samenwerking te stimuleren tussen steden die sterk bezig zijn op vlak van creativiteit bij hun duurzame stedelijke ontwikkeling. Steden kiezen binnen het netwerk voor een specifieke focus op literatuur, muziek, ambachten en volkskunst, film, mediakunsten, gastronomie of design. Gent trad al in 2009 toe als creatieve stad voor muziek en Kortrijk volgde in 2017 als designstad.

Gent Unesco Creative City of Music - OdeGand

Onderwijs

Unesco-scholen

Het 'UNESCO Associated Schools Network' (ASPnet) is het grootste mondiale scholennetwerk met meer dan 11.500 aangesloten scholen in meer dan 180 landen, die zich allemaal richten op duurzame ontwikkeling, wereldburgerschap en diversiteit. Het Vlaamse ASPnet telt een 30-tal basis- en secundaire scholen en lerarenopleidingen uit verschillende netten over gans Vlaanderen en Brussel.

ASPnet Vlaanderen organiseert doorgaans vier bijeenkomsten per jaar voor Unesco-scholen:

- Twee sessies zijn gericht op uitwisseling en capaciteitsopbouw voor leerkrachten en directies, met inspirerende sprekers en boeiende discussies.
- Op één bijeenkomst nemen ook leerlingen deel, die dan allemaal samen mogen kiezen rond welke Duurzame Ontwikkelingsdoelstelling de Unesco-scholen het volgende schooljaar zullen werken.
- Op het einde van het schooljaar stellen de scholen de activiteiten die ze het voorbije schooljaar organiseerden aan elkaar en aan de buitenwereld voor.

Bovendien organiseert het Vlaamse ASPnet elke twee jaar een 'Model Unesco' waarbij scholieren uit het secundair onderwijs een heuse Unesco-vergadering naspelen – een fantastische ervaring die hun talenten aanscherpt.

Wil je als school ook aansluiten, kijk dan voor meer informatie op www.aspnet.be

Unescoschool Sterrenbos in Hamme

Basisschool Sterrenbos heeft al jarenlang Unesco als algemene leidraad doorheen haar educatief project lopen. Van de jongste kleuters tot het zesde leerjaar staan moderne talen, innoveren, creatief denken, duurzaamheid en wereldburgerschap wekelijks op het programma. Jaarlijks kiest de school vijf Unesco-wereld dagen uit om klasoverstijgend te werken aan **“vrede in alle hoofden”** door samen te werken met familie, buurt en gemeenschap.

Campus Pitzemburg van het Busleyden Atheneum in Mechelen

Pitzemburg is de oudste actieve Unesco-school van het land sinds de oprichting van het Belgische ASPnet in 1953. Deze secundaire school heeft een heel actieve werking rond de **17 Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen** die gelden als bijkomende eindtermen. De school werkt met ankerfiguren die al langer met

dergelijke thema's en projecten bezig zijn. Ze vormen samen met de directeur en Unesco-coördinator het kernteam. De school heeft dankzij het Unesco-label een breed netwerk kunnen opbouwen in zowel binnen- als buitenland.

UCLeuven-Limburg lerarenopleiding

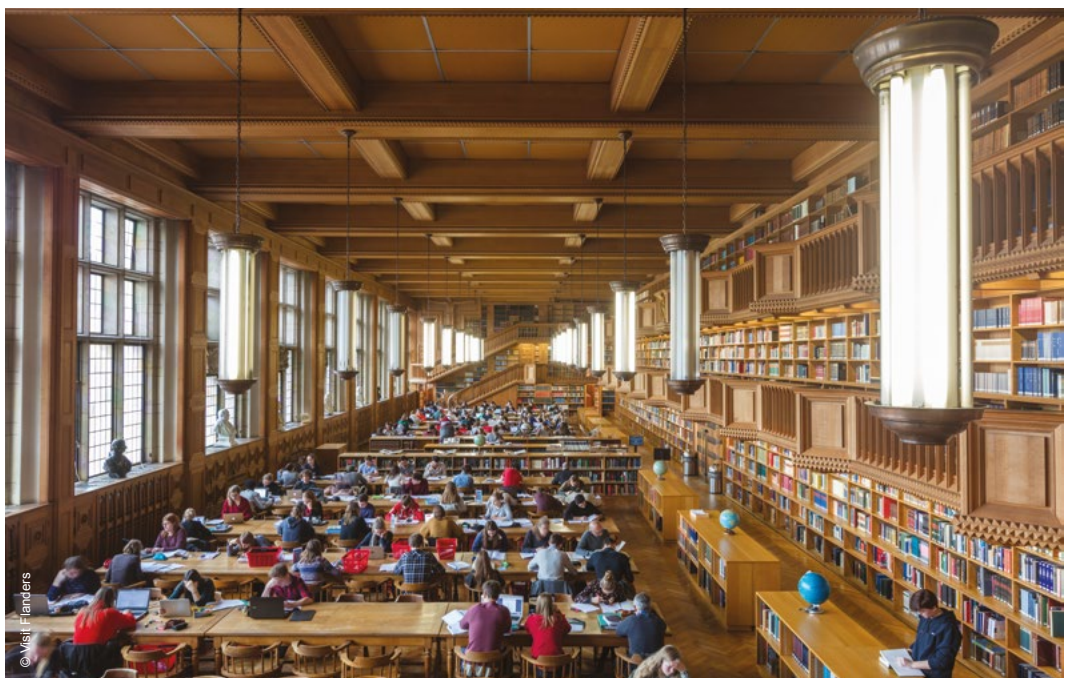
De lerarenopleidingen van UC Leuven-Limburg werken aan **wereldburgerschapseducatie** door de integratie van wereldburgerschap en duurzaamheid in de curricula en door praktijkgericht onderzoek. Zo kunnen toekomstige leraren er bewust en bekwaam mee aan de slag. De lerarenopleidingen laten studenten onderwijservaring opdoen in diverse buitenland. In het kader van de 'International Educating Classes' (IEC) leren en ervaren Vlaamse en buitenlandse studenten hoe ze samen de idealen van Unesco kunnen realiseren in het onderwijs en daarbuiten.

Unesco-leerstoelen

Het 'UNITWIN/UNESCO Chairs Programme' bevordert sinds 1992 internationale wetenschappelijke samenwerking en kennisopbouw rond belangrijke Unesco-thema's, met de oprichting van leerstoelen ('UNESCO Chairs') en universiteitsnetwerken ('UNITWIN Networks'). Intussen zijn er bijna 800 hoger onderwijs- en onderzoeksinstituten wereldwijd betrokken.

De netwerken en leerstoelen zijn vaak denktanks en bruggenbouwers tussen de academische wereld, het middenveld, de lokale gemeenschap, en beleidsmakers. Een Unesco leerstoel moet een uitgesproken internationaal karakter hebben en een bijdrage leveren aan specifieke expertise die zinvol is voor Unesco of voor de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen.

Universiteitsbibliotheek KU Leuven

Unesco-leerstoelen in Vlaanderen

Er zijn in 2020 maar liefst zeven Unesco-leerstoelen aan verschillende Vlaamse hoger onderwijsinstellingen die aansluiten op de ruime Unesco-sectoren: erfgoed en cultuur, onderwijs, en sociale – en natuurwetenschappen.

Monumentenzorg

Prof. dr. ir. Koenraad Van Balen

UNESCO Chair in preventive conservation, monitoring and maintenance of monuments and sites

KU Leuven – sinds 2009

De leerstoel is ondergebracht bij het internationaal toonaangevende kenniscentrum voor monumentenzorg 'Raymond Lemaire International Centre for Conservation', geleid door professor Van Balen.

Immaterieel cultureel erfgoed

Prof. dr. Marc Jacobs

UNESCO Chair on Critical Heritage Studies and Safeguarding the Intangible Cultural Heritage

VUB – sinds 2014

Professor Jacobs geldt als internationaal topexpert op vlak van immaterieel cultureel erfgoed. Hij leidde tot voor kort ook FARO – het Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed.

Recht op onderwijs

Prof. dr. Jan De Groof

UNESCO Chair on the Right to Education – Empowerment of Educational Rights

UAntwerpen – sinds 2019 (voordien was de leerstoel aan het Europacollege te Brugge gehecht)

Professor Jan De Groof heeft een indrukwekkende staat van dienst inzake onderwijsrecht, zowel op academisch als op beleidsvlak, inclusief internationale opdrachten voor onder meer Unesco.

Volwassenenonderwijs

Prof. dr. Maurice de Greef
UNESCO Chair on Adult Education
 VUB – sinds 2018

Armoede en sociale exclusie aanpakken door de rol en de impact van volwasseneducatie te onderzoeken en onder de aandacht te brengen, daar zet professor de Greef zich voor in.

Woestijnkunde

Em. Prof. dr. ir. Wim Cornelis / Prof. dr. ir. Donald Gabriëls
UNESCO Chair in Eremology
 UGent – sinds 2007

De leerstoel is ingebed in het UGentSoilLab en organiseert onderwijs-, onderzoeks- en uitwisselingsactiviteiten rond het beheer van droge gebieden onder een veranderend klimaat.

Duurzame vrede

Prof. dr. Arnim Langer
UNESCO Chair in Building Sustainable Peace
 KU Leuven – sinds 2007

De leerstoel maakt deel uit van het 'Centre for Research on Peace and Development' (CRPD), gericht op multidisciplinair onderzoek over de oorzaken van gewelddadig conflict en de voorwaarden voor duurzame vrede.

Toekomstbeelden

Dr. Maya Van Leemput
UNESCO Chair on Images of the Futures and Co-creation
 Erasmus Hogeschool – sinds 2020

Deze leerstoel richt zich op de interdisciplinaire studie van toekomstbeelden, en hoe media-, kunst- en design-processen gebruikt kunnen worden, bij het maken van vooruitblikken op onze toekomst.

Wetenschap

Wetenschappen

Het bevorderen van wereldwijde wetenschappelijke samenwerking en de inzet van wetenschap voor een duurzame en vreedzame wereld is een belangrijke opdracht van Unesco.

Bij de sociale wetenschappen heeft Unesco aandacht voor de ethische aspecten bij wetenschap en technologie, interculturele dialoog, wereldburgerschap en vredesopbouw. Voor de natuurwetenschappen legt Unesco de focus op basiswetenschappen, oceanografie, hydrologie, ecologie en aardwetenschappen. Vele Unesco-instituten en -leerstoelen dragen daartoe bij.

Vanuit Vlaanderen is er al meer dan twintig jaar aanzienlijke steun voor de natuurwetenschappelijke projecten en programma's van Unesco, via het Flanders Unesco Science Trustfund (FUST), met aandacht voor onder meer waterzekerheid, duurzaam natuurbeheer en klimaat. Het is echter vooral de samenwerking in marien onderzoek, bevorderd door de Intergouvernementele Oceanografische Commissie (IOC), die de meeste steun krijgt. Zo starten in 2020 ook weer nieuwe FUST-projecten waarmee de internationale samenwerking wordt bevorderd rond mariene kennis-opbouw en -deling.

Ook de aandacht van het Belgisch comité voor Unesco's Intergouvernementeel Hydrologisch Programma (IHP) is sterk gevestigd op samenwerking voor capaciteitsopbouw in het Zuiden. Zo zijn Vlaamse professoren betrokken bij het Global Open Water Network voor educatie, ontwikkeling en onderzoek met open source software. Wateronderzoekers in bijvoorbeeld Afrika kunnen hiermee sneller zelf aan de slag voor een beter waterbeheer.

Het Zwin, samenspel van zoet en zout water, hydrologie en oceanografie

IODE-projectkantoor

De IOC van Unesco richtte al in 1961 het programma op voor '*International Oceanographic Data and Information Exchange*' - of kortweg IODE - met als doel om mariene kennis en onderzoek wereldwijd te versterken door de uitwisseling van gegevens tussen landen te vergemakkelijken.

Met steun van de Vlaamse overheid is er sinds 2005 ook een IODE-projectkantoor in Oostende, in de gebouwen van het Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ). Het projectkantoor richt zich vooral op internationale standaarden voor marien databeheer en aanverwante onderwerpen. Ondertussen is het echter ook uitgegroeid tot het wereldwijde coördinatiepunt voor capaciteitsontwikkeling van de IOC, met o.a. het netwerk van regionale trainingscentra in het kader van de 'Ocean Teacher Global Academy'.

Het IODE-kantoor beheert een aantal wereldwijde databanken, zoals de '*World Ocean Database*' en het '*Ocean Biodiversity Information System*' (OBIS) – een online atlas met de verspreiding van alle in zee voorkomende soorten fauna en flora. Beide databanken zijn erg belangrijk geweest voor het aantonen van de klimaatsopwarming en bieden waardevolle gegevens voor bv. de afbakening van beschermde gebieden of voor het opstellen van milieueffectrapporten.

For Women in Science

2019 ceremonie uitreiking FWIS beurzen

Vlnr: professor Marc Vervenne (voorzitter Vlaamse Unesco Commissie), Emilie Pollenus (Belgische laureate 2019), professor Christine Van Broeckhoven (internationale laureate 2006), professor Ingrid Daubechies (internationale laureate 2019), Paulien Jansen (Belgische laureate 2019), Philippe Busquin (voorzitter Franstalige en Duitstalige Unesco Commissie), Tine D'aes (Belgische laureate 2019), Brigitte Bekaert (directeur communicatie en public affairs L'Oréal BelgiëLux)

Unesco heeft een reeks prijzen en beurzen om waardevolle initiatieven en bijzondere mensen te belonen en onder de aandacht te brengen. Zo is er onder meer het *L'Oréal-Unesco For Women in Science* programma om de belangrijke rol van de vrouwen binnen de wetenschap te promoten door vrouwelijke wetenschappelijke talenten te belonen en aan te moedigen.

Men voorziet binnen het programma jaarlijks vijf internationale prijzen voor eminente vrouwelijke vorsers voor hun staat van verdienste in de natuurwetenschappen. In 2006 kreeg de Vlaamse professor Christine Van Broeckhoven deze bekroning voor haar werk en in 2019 ontving de Belgisch-Amerikaanse Ingrid Daubechies de prestigieuze prijs.

Daarnaast zijn er ook jaarlijkse prijzen voor vijftien internationaal opkomende talenten en een reeks landelijke beursprogramma's. De Belgische beurzen bestaan sinds 2007 en worden om de twee jaar uitgereikt aan drie jonge vrouwen als erkenning voor hun uitmuntend onderzoek, waarmee ze een doctoraat of postdoctoraat kunnen beginnen. Het gaat om een samenwerking tussen L'Oréal, het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek (FWO) en hun Franstalige tegenhanger FRS-FNRS, met betrokkenheid van de Vlaamse en de Frans- en Duitstalige Unesco Commissies in België.

Unesco-kantoren en -partners

Brussels Liaison Office
UNESCO Representation
to the European Union

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

Unesco Liaison Office bij de EU

Unesco's hoofdzetel ligt in Parijs, maar de organisatie heeft ook een kantoor in Brussel dat specifiek gericht is op de samenwerking met de Europese Unie, zowel voor inhoudelijke en beleidsmatige afstemming als voor fondsenwerving en projectuitvoering.

<https://en.unesco.org/fieldoffice/brussels>

**Vlaamse
UNESCO
Commissie**

Organisatie van de
Verenigde Naties
voor Onderwijs,
Wetenschap en Cultuur

Vlaamse Unesco Commissie

De Vlaamse Unesco Commissie is een nationale Unesco commissie. Elke Unesco-lidstaat moet immers een commissie oprichten om de band te bevorderen tussen Unesco en de overheden, middenveld en academische en culturele kringen in een land. Gezien cultuur, onderwijs en wetenschap in België geregionaliseerd zijn, kennen we een Vlaamse en een Frans- en Duitstalige commissie. De Vlaamse Unesco Commissie is opgericht door een besluit van de Vlaamse Regering. Het is een officieel aanspreekpunt dat instaat voor advies, informatie en promotie.

www.unesco.be

UNESCO@vlaanderen

UNESCO Platform Vlaanderen vzw

Organisatie
van de Verenigde Naties
voor Onderwijs,
Wetenschap en Cultuur

Unesco Platform Vlaanderen

Unesco Platform Vlaanderen vzw is opgericht door geëngageerde burgers om de boodschap van Unesco uit te dragen en mensen te informeren over Unesco. De organisatie maakt deel uit van het wereldwijd netwerk van Unesco clubs en verenigingen. Unesco Platform Vlaanderen heeft een documentatiecentrum in Oostduinkerke, en beheert de gemeenschappelijke website met de Vlaamse Unesco Commissie.

www.unesco-vlaanderen.be

Flanders
State of the Art

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

20th Anniversary of
UNESCO-Flanders
Cooperation Agreement

Vlaamse overheid

Aangezien de Vlaamse overheid bevoegd is voor onderwijs, cultuur en wetenschap, is er een sterke betrokkenheid bij Unesco. Al in 1999 is er een samenwerkingsakkoord getekend tussen Unesco en de Vlaamse Regering. Dat akkoord vormt de basis voor Vlaamse financiële steun aan Unesco via het algemene 'Flanders Unesco Trustfund' (FUT) en het op wetenschap gerichte 'Flanders Unesco Science Trustfund' (FUST). Vlaamse ministers en ambtenaren nemen deel aan de vele Unesco-vergaderingen, en bovendien is er een Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering in Parijs die de ontwikkelingen bij Unesco's hoofdkantoor dagelijks opvolgt.

www.fdfa.be/unesco

Organisatie van de
Verenigde Naties
voor Onderwijs,
Wetenschap en Cultuur

Vlaamse
UNESCO
Commissie

Contact

Vlaamse Unesco Commissie
Havenlaan 88 bus 80
1000 Brussel
www.unesco.be

© Vlaamse Unesco Commissie – 2020